

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Piyano Anasanat Dalı

**20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler ve
Farklı Çalım Teknikleri**

Alper Es

Yüksek Lisans Sanat Çalışma Raporu

Ankara, 2019

20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler ve
Farklı Çalım Teknikleri

Alper Es

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Piyano Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Sanat Çalışma Raporu

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

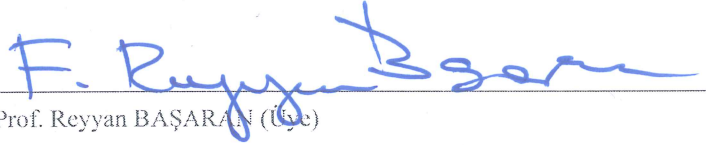
Alper Es tarafından hazırlanan "20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler ve Farklı Çalım Teknikleri" başlıklı bu çalışma, 12.06.2019 yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Sanat Çalışma Raporu olarak kabul edilmiştir.

Prof. Binnur EKBER (Başkan)

Prof. Dr. Ahmet KANNECİ (Danışman)

Prof. Reyhan BAŞARAN (Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk BİLGİN (Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Cem ÇELİKSIRT (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Pelin YILDIZ

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan "*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

Alper ES

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

1. Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
2. Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile alınıcı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
3. Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Prof.Dr. Ahmet KANNECİ** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Alper ES

TEŞEKKÜR

Bu tezi yazma aşamasında bir çok kiŐi bilgi ve birikimlerini paylaŐmaktan çekinmemiŐ, değerli zamanlarını ayırarak bu tezin ortaya çıkıŐında ve kaynak olarak kazandırılmasında bana çok yardımcı olmuŐlardır.

Öncelikle ders saatleri içinde ve dıŐında, zamanını, kaynaklarını, tecrübelerini, bilgi ve birikimlerini paylaŐarak desteklerini esirgmeden bana yol gösteren çok değerli hocam Sayın Prof. Ahmet KANNECİ'ye çok büyük teŐekkürü borç bilirim.

Ayrıca bu süreç boyunca yanımda ve bana destek olan arkadaşlarıma başta sınıf arkadaşım Sarper Dağtekin olmak üzere teşekkür ederim.

ÖZET

Es, Alper. *20. YÜZYIL KLASİK GİTAR MÜZİĞİNDE KULLANILAN EFEKTLER VE FARKLI ÇALIM TEKNİKLERİ*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Bu çalışma 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinde tespit edilen eserlerde kullanılan efektler ve teknikleri konusunda icranın nasıl olacağı konusunu ele almaktadır. "Giriş" kısmında klasik gitarın tarihine ve gelişime, 20. Yüzyılda gitara yön veren bestecilere, kullanılan teknik ve belirlenmiş eserlerdeki efektlere yer verilmiş ve değinilmiştir. "Yöntem" kısmında veri analizi ve araştırma modeline ilişkin bilgilere yer verilmiştir. "Bulgular ve Yorum" kısmında araştırmanın konusu olan teknik ve efektlerin uygulanışı, gitarın farklı özellikleri ile açıklanmış, ilgili eserler tespit edilip örneklenmiş ve elde edilen bulgulara dayanılarak sonuç ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Modern , Gitar , Efekt , Gitar tekniği , 20. Yüzyıl

ABSTRACT

ES, Alper. *Effects and Different Techniques in 20th Century Classical Guitar*, Master's Thesis, Ankara, 2019.

In this study, the effects and techniques used in 20th-century guitar music are explained in terms of interpretation by using identified 20th-century classical guitar compositions. In the "Introduction" section, the history and development of the classical guitar, the composers guiding the guitar in the 20th century, the techniques used and the effects in the determined works are mentioned. In the "Method" section, data analysis and research model information is given. In the "Findings and Interpretation" section, the application of the techniques and effects, which are the subject of the research, was explained with the different characteristics of the guitar, the related works were identified and sampled and the results and suggestions were presented based on the findings.

Keywords

Modern , Guitar , Effect , Guitar technic ,20th Century

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
ETİK BEYAN.....	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
1.BÖLÜM : GİRİŞ.....	1
1.1. Klasik Gitarın Gelişimi	1
1.1.1 Klasik Gitar ile İlgili Genel Bilgi.....	1
1.1.2 Eserleri Gitar ile İcra Edilen Besteciler	9
1.1.3 20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği.....	14
1.2 Teknikler ve Efektler	16
1.2.1 Klasik Gitar'da Kullanılan Teknikler ve Efektler.....	16
1.2.1.1 20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Teknikler.....	16
1.2.1.2 20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler	25
1.3 Problem	29
1.3.1 Problem Cümlesi.....	29
1.3.2 Alt Problemler.....	29
1.4 Araştırmanın Amacı.....	29
1.5 Araştırmanın Önemi	29
1.6 Varsayımlar.....	29
1.7 Sınırlılıklar	29
2. BÖLÜM : YÖNTEM	30
2.1 Araştırmanın Modeli	30
2.2 Evren ve Örneklem.....	30
2.3 Verilerin Toplanması.....	30
2.4 Verilerin Analizi.....	30
3. BÖLÜM : BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
3.1 Kullanılan Akort Düzeni ile İlgili Bulgular.....	31

3.2 Efekt İçeren Parçalar	35
3.3 Tambura ve Perküsyon Efektlerinin Farklılıkları.....	38
3.4 Nota Yazımında Yenilikler.....	42
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
5. KAYNAKÇA.....	47
6.EKLER.....	48
EK 1. ORİJİNALLİK RAPORU	49

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Standart gitar akordunda olan ses aralığı.....	5
Şekil 2. Farklı akort düzenleri.....	6
Şekil 3. Yapay armoniklerin yazılışı ve duyumu.....	6
Şekil 4. Grafik notasyon örneği.....	7
Şekil 5. Perküsyon örneği.....	7
Şekil 6. Efekt yazım örneği.....	8
Şekil 7. Pizzicato tekniğinin porte üzerinde gösterimi.....	10
Şekil 8. Bartok Pizzicatosunun porte üzerinde gösterimi.....	10
Şekil 9. Staccato tekniğinin porte üzerinde gösterimi.....	11
Şekil 10. Legato tekniğinin porte üzerinde gösterimi.....	11
Şekil 11. Rasquado tekniğinin portedeki gösterimi.....	11
Şekil 12. Rasquado tekniğinin portedeki gösterimi.....	12
Şekil 13. Armonik seslerin portede yazılışı.....	12
Şekil 14. Armonik sesleri içeren eser örneği.....	13
Şekil 15. Tapping tekniğinin notasyonu.....	13
Şekil 16. Susturma tekniğinin eser içerisindeki ifadesi.....	14
Şekil 17. Bare tekniğinin porte üzerinde gösterimi.....	14
Şekil 18. Slap tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	14
Şekil 19. Vibrato tekniğinin eser içerisindeki ifadesi.....	15
Şekil 20. Bend tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	15
Şekil 21. Glissando tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	15
Şekil 22. Çarpma tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	16
Şekil 23. Çarpma tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	16
Şekil 24. Tril tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	16

Şekil 25. Tril tekniğinin eser içerisindeki ifadesi.....	17
Şekil 26. Tremolo tekniğinin nota üzerinde gösterimi.....	17
Şekil 27. Çan efektinin porte üzerinde gösterimi.....	18
Şekil 28. Perküsyon efektinin porte üzerinde gösterimi.....	19
Şekil 29. Tambura efektinin porte üzerinde gösterimi.....	19
Şekil 30. Tambura efektinin porte üzerinde gösterimi.....	19
Şekil 31. Tambura efektinin porte üzerinde gösterimi.....	19
Şekil 32. Kapı gıcırıtısı efektinin porte üzerinde gösterimi.....	20
Şekil 33. "Capricho Arabe" adlı eserin notası.....	25
Şekil 34. "Koyunbaba" adlı eserin notası.....	26
Şekil 35. "Un Sueno En lo Floresta" adlı eserin notası.....	27
Şekil 36. "A L'aube Du Dernier Jour" adlı eserin notası.....	29
Şekil 37. . "A L'aube Du Dernier Jour" adlı eserin notası.....	30
Şekil 38. "Jongo" adlı eserin perküsyon grafiği.....	31
Şekil 39. "Jongo" adlı eserin notası.....	32
Şekil 40. "Little Detective" adlı eserin notası.....	33
Şekil 41. "Libra Sonatine/Fuoco" eserindeki perküsyon notasyonu.....	34
Şekil 42. "A.Ginastera - Sonata Op47/Esordio" eseri ve çift porteli yazım gösterimi.....	42
Şekil 43. "A.Ginastera - Sonata Op47/Scherzo" eserinde çift porte ve grafik notasyon kullanımı.....	43
Şekil 44. "A.Ginastera - Sonata Op47/Canto" eserinde grafik notasyon kullanımı.....	43
Şekil 45. Anton Webern Op. 18 eseri notası.....	44

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 KLASİK GİTARIN GELİŞİMİ

1.1.1 Klasik Gitar İle İlgili Genel Bilgi

Klasik gitar bugünkü halini 1860'lı yıllarda almıştır. Öncesinde 13. yüzyılda gitar benzeri çalgılara da rastlanmaktadır. Şekil ve özellikleri değişerek yaklaşık 15. ve 16. yüzyılları kapsayan dönemde, “*Rönesans Gitarı*” ve “*Vihuela*” karşımıza çıkmaktadır. Vihuela, 15. ve 16. yüzyıllarda yaygınlaşmasına rağmen 13. yüzyıldan itibaren kullanılan bir çalgıdır. Gövdesi sekiz rakamına(günümüz gitarında olduğu gibi) benzemektedir. Farklı boyut ve tel sayılarına sahip olsa da standartının 6 çift telli olduğu bilinmektedir. Akort sisteminde kendi içerisinde farklılık gösterdiği vihuela tablatur sistemi ile çalınmaktadır ve ses yüksekliği oldukça düşüktür (Uluocak 2011: 13,15).

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Daha sonra Vihuela yerini 17. ve 18. yüzyıllarda kullanılmış olan “*Barok Gitar*”a bırakmıştır. Barok gitar da yine görünümü itibari ile sekiz rakamına benzemekte olup klasik gitara göre daha küçük bir yapıya sahiptir. Parçalara göre farklı akort düzenine sahip olan Barok Gitar’ın tel sayısı genelde 4 çift ve 1 tek tel olmak üzere 9 tanedir. Fakat parçalara göre 5 çift tel kullanımı da görülmektedir. Kullanılan telin “bağırsak” olması sebebiyle çalgının sesi oldukça düşüktür. Kullanılan müzik yazısı da vihuelada olduğu gibi *tablature* sistemidir. Barok gitar kullanılmaya devam ederken altı çift telli gitar, beş tek telli gitar, altı tek telli gitar gibi birçok farklı gitar türleri de kullanılmıştır. Bunlarla beraber barok gitar da değişen ve gelişen müzik dünyasında yeterliliğini kaybederek yerini “*Romantik Gitar*”a bırakmıştır.

Barok Gitar

Romantik gitarın 1780'lerin ortalarında ortaya çıktığı düşünülmektedir. Yapısı önceki gitar benzeri çalgılara göre günümüzde kullandığımız klasik gitara daha fazla benzemektedir. Akort sistemi günümüzde kabul edilen, teller yukarıdan aşağıya olmak üzere Mi, La, Re, sol, si ve mi'dir. Çalgının yapısı barok gitara göre daha büyük ve gelişmiş olduğundan ses seviyesi de yükselmiş olup, oda müziği ve solo çalgısı olarak da repertuvarını geliştirmiş ve müzik dünyasında kendine yer bulmuştur. Ayrıca klasik gitar tarihinde yaşanan en önemli gelişmelerden biri olarak gösterilebilen müzik yazısının tablature sisteminden nota sistemine geçişi bu gitarın olduğu dönemde "Giocomo Merchi(1730-1789) sayesinde yaşanmıştır. Bu değişim diğer bestecilerin de gitara beste yapabilmesini sağlamış olup gitar repertuvarının gelişimi açısından da önem taşımaktadır. Fakat romantik gitar, aynı barok gitarda olduğu gibi sürekli değişmekte ve gelişmekte olan müzik dünyası içindeki yerini yavaş yavaş kaybetmeye başlamıştı. Yaşanan bir takım gelişmeler üzerine İspanyol yapımcı Antonio de Torres(1817-1892) çalgıya yenilikler yaparak gitarı tekrar popüler hale getirerek müzik dünyasına katmıştır. Ve gitar "Torres Gitarı" olarak adlandırılmıştır (Uluocak 2014: 31)

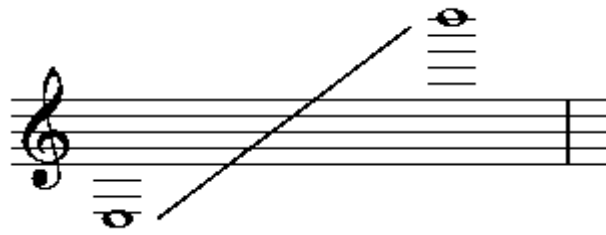
Romantik Gitar

Torres, gitarda sesin artması için ön kapağın içine çıtalama sistemi olarak da bilinen balkon sistemini geliştirmiştir. Torres gitarı, romantik gitarın yanında yavaş yavaş kendini gösterdi. Günümüz klasik gitarında temeli olarak Torres gitarı yapı ve ses özellikleri itibari ile romantic gitara daha çok benzemektedir. Akort sistemi romantik gitar ve günümüz gitarı ile aynıdır. Önceki benzer çalgılarda olduğu gibi Torres gitarı da gelişmekte olan müzik yapısı ve dünyasında yetersiz kalmaya başladı (Uluocak 2014: 179,180).

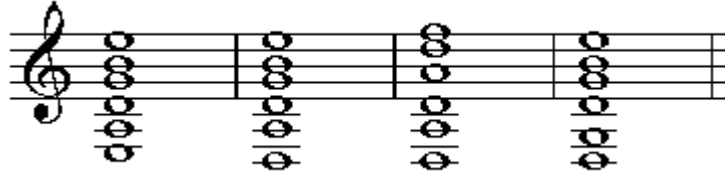
Torres'ten sonraki yapımcılar yetersiz kalan ses seviyesini gitarın gövdesini büyüterek ve farklı balkon sistemleri geliştirerek artırdı. Kullanılan telin de bağırşak yerine, tizlerde naylon tel, baslarda ipek üzerine ince çelik sarma tel olması da ses seviyesindeki bu değişimi şüphesiz ki olumlu yönde etkiledi. Standart bir klasik gitarın ses aralığı üç buçuk perde civarında olmakla beraber(Şekil 1), tellerin akort düzeni değiştirilerek(Şekil 2) veya "*artificial harmonic*" olarak adlandırılan teknik ile(Şekil 3) bu perde aralığı daha fazla da olabilmektedir. Gelişen müzik anlayışına göre klasik gitarda farklı özellikler ve teknikler de ortaya çıktı. 20. yüzyıldan itibaren gitarın efektif bir çalgı olarak da kullanılmaya başladığı görüldü. Farklı tekniklerin de geliştirildiği klasik gitar günümüzde hemen hemen tüm müzik tarzlarında kullanılmaktadır. 20. yüzyıl klasik gitar repertuvarına baktığımızda ise gitarın büyük ve hızlı bir gelişimini ve artan popüleritesini görmekteyiz. Yazılan eserlere bakıldığında ise nota yazımının da değiştiğini, zaman zaman grafik notasyonun kullanıldığını(Şekil 4) zaman zaman da perküsyon sesleri(Şekil 5) ve efektif tınılar elde etmek için(Şekil 6) şekiller kullanıldığını görmekteyiz. Bu değişimlere de bakacak olursak gitarın önceki zamanlara göre çok gelişmiş olduğunu görmekteyiz. Çünkü gerek ses seviyesi, gerek efekt kullanımı ve betimleyici eserlerin ortaya çıkışı gerek ise gitarın farklı yerlerine vurarak farklı perküsyon sesleri üretilmesi bu gelişmenin ve değişimin göstergeleridir.

Klasik Gitar

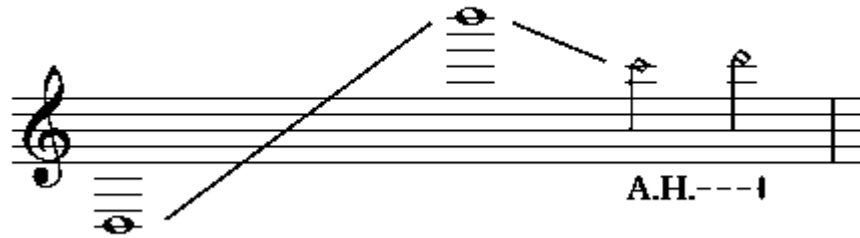

Şekil 1

Şekil 2. Gitarda kullanılan bazı akort düzenleri

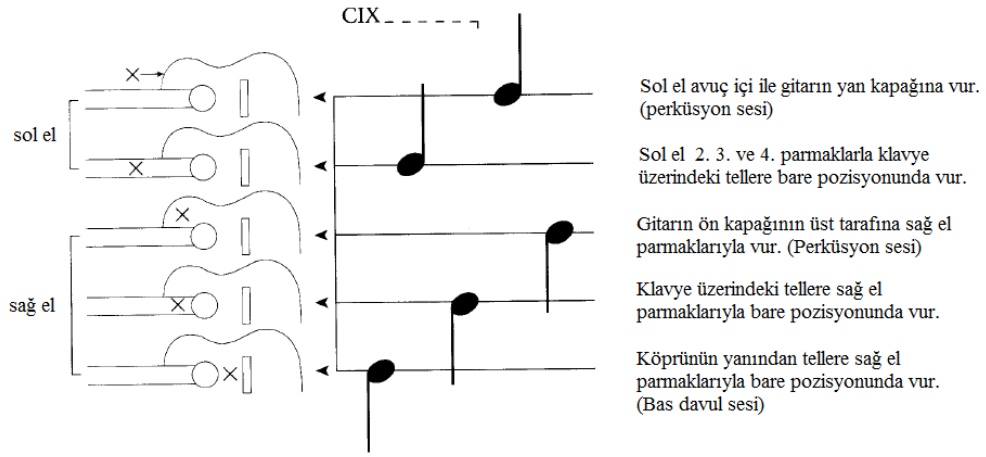
Şekil 2'de ilk ölçüde görülen standart akort düzenidir. 2. Ölçüde yer verilmiş akort düzeni ise en üst telin mi yerine re notasına çekilmesiyle ses aralığını artırarak özellikle re tonundaki eserlerin çalımına uygun hale gelmesidir. Bu düzen sıkça kullanılmaktadır. 3. Ölçüdeki akort düzeni nadir kullanılan bir akort düzenidir. Carlo Domeniconi, Koyunbaba eserinde bu akort düzenini kullanmıştır. 4. Ölçü ise genellikle sol tonundaki eserlerde kullanılmaktadır. Vicente Asencio'nun Suite Mistica adlı eserinin Pentacostes bölümünde veya Agustin Barrios Mangore'nin Un Sueno En La Floresta adlı eserinde bu akort düzeni kullanılmaktadır.

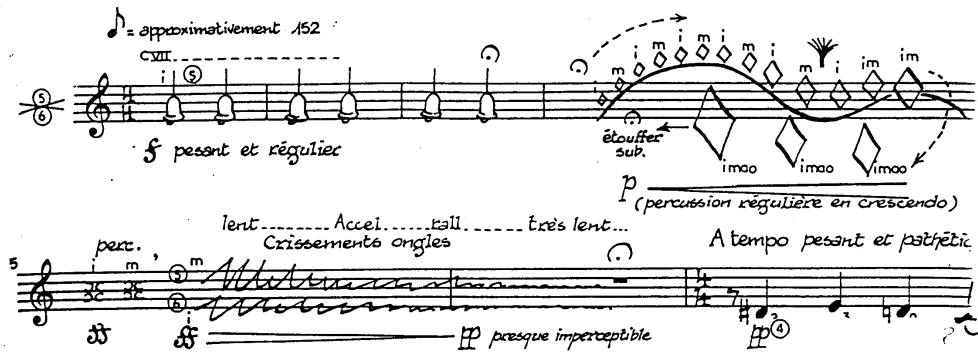
Şekil 3 (Artificial Harmonik'ler 1 oktav yukarıdan duyulur)

Şekil 4 (Alberto Ginastera-Sonata for Guitar / Scherzo)

Şekil 5 (Paulo Bellinati – Jongo)

Şekil 6 (Francis Kleynjans – A'Laube Du Dernier Jour /Attente)

1.1.2 Eserleri Gitar ile İcra Edilen Besteciler

	GİTARİST BESTECİLER	BESTECİLER
1600	Juan Carlos Amat (O) Gaspar Sanz (O) Foriano Pico (O) Santiago de Murcia (O) Antonio de Santa Cruz (O) Carlo Calvi (O) Arcangelo Corelli (O) Angelo Michelo Bartolotti (O) Francesco Corbetta (O) Robert de Viseé (O), vb.	Johann Sebastian Bach (T) Henry Purcell (T) Antonio Vivaldi (T) Lucas Ruiz de Ribayaz (T) Jean Baptiste Lully (T) Francisco Guerau (T) Claudio Monteverdi (T) Girolamo Montesardo (T) Jean-Philippe Rameau (T) Domenico Scarlatti (T) Georg-Philipp Telemann(T), vb.
1700	Giacomo Merchi (O) Pierre Porro (O) Antoine de Lhoyer (O) Pedre Basilio (O) Dionisio Aguado (O) Fernando Sor (O) Ferdinando Carulli (O) Simon Molitor (O) Mauro Giuliani (O) Charles Doisy (O), vb	Michel Corette (T) Joseph Haydn (T) Muzio Clementi (T) Domenico Cimarosa (T) Ludwig van Beethoven (T) Antoine Bailleux (T) Luigi Bocherini (O, T) Christoph Willibald Gluck (T) Antonio Salieri (T) Hector Berlioz (O, T) W.A. Mozart (T), vb.
1800	Francisco Tarrega (O) Julian Arcas (O) Giulio Regondi (O) Johann Kaspar Mertz (O) Agustin Barrios Mangore (O) , vb.	Antonio Cano (T) Niccolo Paganini (O, T) Franz Lizst (T) Franz Schubert (T) Johannes Brahms (T) Modest Musorgski (T)

		<p>Carl Maria von Weber (T)</p> <p>Felix Mendelsshon (T)</p> <p>Frederik Rung (T)</p> <p>Robert Schumann (T), vb.</p>
<p>1</p> <p>9</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>Agustin Barrios Mangore (O)</p> <p>Atanas Ourkouzounow (O)</p> <p>Antonio Lauro (O)</p> <p>Annette Kruisbrink (O)</p> <p>Andrei Krylov (O)</p> <p>Abel Carlevaro (O)</p> <p>Angelo Gilardino (O)</p> <p>Adolfo Nuñez (O)</p> <p>Andrew York (O)</p> <p>Behzad Mirkhani (O)</p> <p>Brad Richer (O)</p> <p>Brian Head (O)</p> <p>Carlo Domeniconi (O)</p> <p>Carlo Carfagna (O)</p> <p>David Aaron Jaffe (O)</p> <p>Dusan Bogdanovic (O)</p> <p>Dimitris Fampas (O)</p> <p>Ernest Shand (O)</p> <p>Eric Sessler (O)</p> <p>Eduardo Sáinz de la Maza (O)</p> <p>Francis Kleynjans (O)</p> <p>Francisco Cuenca (O)</p> <p>Gilbert Biberian (O)</p> <p>Gentil Montaña (O)</p> <p>Heitor Villa-Lobos (O)</p> <p>Heinrich Albert (O)</p> <p>José Luis Merlin (O)</p> <p>John William Duarte (O)</p>	<p>Alberto Ginastera (O, T)</p> <p>Antonio José (O)</p> <p>Astor Piazzolla (O, T)</p> <p>André Previn (O, T)</p> <p>Alfred Uhl (O)</p> <p>Albert Roussel (O)</p> <p>Alan Rawsthorne (O, T)</p> <p>Adolfo Salazar (T)</p> <p>Ananda Sukarlan (T)</p> <p>Alexander Tansman (O, T)</p> <p>Alexander Lagoya (O)</p> <p>Antonio Ruis Pipó (O)</p> <p>Boris Asafiev (O, T)</p> <p>Benjamin Britten (O, T)</p> <p>Carey Blyton (O)</p> <p>Cristobal Halffter (O, T)</p> <p>Cemal Reşit Rey (T)</p> <p>Cyril Scott (O)</p> <p>Darius Milhaud (O)</p> <p>Einojuhani Rautovaara (O, T)</p> <p>Elliott Carter (O)</p> <p>Eduardo Lopez-Chavary (O)</p> <p>Ernesto Garcia de Leon (O)</p> <p>Ernst Krenek (O)</p> <p>Ertuğrul Bayraktar (T)</p> <p>Ertuğ Korkmaz (O, T)</p> <p>Ernesto Cordero (O)</p> <p>Francis Poulenc (O, T)</p>

Jorge Morel (O)	Frank Martin (O)
João Pernambuco (O)	Friderich Hand (O)
Leo Brouwer (O)	Federico Mompou (O, T)
Miguel Llobet (O)	Federico Moreno Torroba (O, T)
Miguel Angel Cherubitu (O)	Flores Chaviano (O)
Marko Pereira (O)	Goffredo Petrassi (O)
Maxima Diego Pujol (O)	Gareth Walters (O)
Nikita Koshkin (O)	Giorgio Federico Ghedini (O)
Phillip Houghton (O)	Georges Migot (O)
Reginald Smith Brindle (O)	Georges Auric (O)
Rodrigo Riera (O)	Gian Francesco Malipiero (T)
Roland Dyens (O)	George Rochberg (O, T)
Štěpán Rak (O)	Hans Werner Henze (O, T)
Sergio Assad (O)	Hans Haug (O, T)
Vojislav Ivanovic (O)	Henri Sauguet (O, T)
	Ida Presti (O)
	İstemihan Taviloğlu (O)
	Joaquin Turina (O)
	Jacques Ibert (O, T)
	Jose Alberto Kaplan (O)
	Jean Françaix (O)
	John Rutter (O)
	Joaquin Rodrigo (O)
	Joris Lippens (O)
	Julián Orbón (O)
	Jean Absil (O)
	Joan Guinjoan (O)
	Lars Graugaard (O)
	Luis de Pablo (O)
	Louis Andriessen (O)
	Luis Jorge Gonzalez (O)
	Luciano Berio (O)

	<p>Lennox Berkeley (O)</p> <p>Lior Navok (T)</p> <p>Malcolm Arnold (O)</p> <p>Michael Berkeley (O)</p> <p>Milton Babbitt (O)</p> <p>Miguel del Aguila (O)</p> <p>Mikis Theodorakis (O)</p> <p>Manuel de Falla (O, T)</p> <p>Michael Finnisy (O)</p> <p>Miguel Abloniz (O)</p> <p>Maurice Ohana (O)</p> <p>Manuel Maria Ponce (O)</p> <p>Michael Tippett (O)</p> <p>Mario Castelnuovo-Tedesco (O)</p> <p>Ned Rorem (O)</p> <p>Niels Viggo Bentzon (T)</p> <p>Nichole Philiba (T)</p> <p>Nicholas Maw (O)</p> <p>Oscar Espla (O)</p> <p>Oliver Hunt (O)</p> <p>Per Nørgård (O)</p> <p>Piotr Panin (O)</p> <p>Pierre Lerich (O)</p> <p>Poul Ruders (O, T)</p> <p>Paul Fetler (O)</p> <p>Peter Maxwell Davies (O)</p> <p>Phyllis Tate (O)</p> <p>Petr Eben (O)</p> <p>Pēteris Vasks (O)</p> <p>Roberto Gerhard (O)</p> <p>Roberto Sierra (O)</p> <p>Robert Beaser (O)</p>
--	---

	Richard Rodney Bennett (O) Richard Stoker (O) Stephan Dodgson (O) Salvador Bacarisse Chinoria (O) Salvador Brotons (O) Smith Brindle (O) Sebastian Forbes (O) Timothy Walker (O) Turgay Erdener (O) Tomas Marco (O) Tristram Cary (O) Toru Takemitsu (O, T) Ulrik Neuman (O) Vagn Holmboe (O) Vicente Asencio (O) William Walton (O) William Bardwell (O) Wolfgang Muthspiel (O) Xaiver Montsalvatge (O, T) Zsolt Durko (O)
--	--

O : Orijinal Eser

T : Transkripsiyon

1.1.3 20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nin Gelişimi

Oluşturulan tabloda görüldüğü üzere 19. Yüzyıl'a gelene kadar gitar müziğini çok büyük oranda gitaristler şekillendirmiştir. Besteciler gitarı daha çok eşlik çalgısı olarak düşünüp, kompozisyonlarını ona göre yapmışlardır. Bu noktada gitarın müzik yazısı da etkiliydi. 1757 yılına kadar gitar, tablatur yazısı ile çalınmaktaydı. Fakat bu yılda Giacomo Merchi, gitarın da notayla çalınabileceği düşüncesi ile iki gitar için bestelediği dört düo parçasını notayla bastırdı. Ve bu gitar dünyasının en önemli gelişmelerinden biri oldu. Merchi'nin bu basımından sonraki gitar eserleri de artık tablatur sistemi ile değil nota sistemi ile yazılıyordu. "*Merchi ise kendinden sonraki kuşaklar tarafından "gitarı tablatıra bağlılıktan kurtaran besteci" olarak anılır oldu*(Uluocak 2014: 19)."

19. Yüzyıl'da bazı bestecilerin de gitarla ilgilendiği görülmektedir. Bunlar arasında Hector Berlioz, Franz Schubert, Niccolo Paganini gibi besteciler vardır. Gitarla ilgilenip aynı zamanda gitar çalabilen bu besteciler sayesinde gitar, klasik müzik dünyasında solist enstrüman olarak da daha fazla yer bulmaya başlamış ve diğer bestecilerinde ilgi alanlarına girmeye başlamıştır.

Takip eden süreçte bazı önemli gitaristler, gitarı bestecilere tanıtmakta ve repertuvara eser kazandırmak adına önemli rol oynamışlardır. Bu gitaristlerin en önemlilerinin başında Andres Segovia gelmektedir. Klasik gitarın popülerite kazanmasında ve müzik dünyası içerisinde tanınıp yer bulmasında çok önemli katkıları olmuştur. Ayrıca klasik gitarın yapısındaki önemli değişikliklerde de ön isim olmuştur. Örneğin gitar teli bağır sak iken günümüzde kullanılan naylon telin kullanımında ve geliştirilmesinde öncü olmuştur.

Gelişen müzik dünyasını biraz geriden takip eden gitar, yapı olarak sürekli gelişim içerisinde. Torres gitarından sonra ses gürlüğünü artırmak adına gövde büyütme çalışmaları yapılmış, tınıyı uzatmak ve tınısal farklı karakterler yakalamak adına ön kapak içine farklı çıtalama(balkon) sistemleri denenmiştir. Bunların yanı sıra döneme uygun farklı çalım teknikleri geliştirilmiştir. Bu teknikleri ilk olarak gitarist besteciler geliştirmiş ve kullanmışlardır. Bu teknikler sayesinde de gitar repertuarı yeniden döneme uygun olarak gelişmeye

devam etmiştir. Ve diğer besteciler de artık solo gitar için farklı özelliklerde eserler yazmaya başlamışlardır.

Geliştirilen bu teknikler ile besteciler gitara daha fazla ilgi duyarak gitarın efektif özellikleri ile de ilgilenmiş ve bu yönde eserler yazmışlardır. Örneğin Fransız besteci F.Kleynjans, Victor Hugo'nun "Bir İdam Mahkumunun Son Günü" adlı eserinden etkilenecek bu konuyu gitarla betimlemiştir. Eserin ilk bölümünde kapalı tellerle bir saatin saniye sesleri taklit edilmiştir. 2. bölümde ise teller üst üste getirilerek çan sesi duyurulmuş ve sonrasında gardiyanın gelişi gitarın üst kapağına tırnakla vurularak duyurulmuştur. Gardiyanın kapıyı açışı ise yine tırnakların gitarın 5. ve 6. Tellerine yatay olarak paralel bir biçimde sürtülmesiyle duyurulmuştur. Görüldüğü üzere gitarist olmayan bir besteci gitarın efektif yönlerini kullanarak gitar müziğine ciddi ve ilgi çekici bir eser kazandırmıştır. Bu gibi örnekler artarak devam etmiş ve 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinin yönlenmesine farklı bir bakış açısı da gelmiştir. Bestecilerin farklı armoni düşünceleri bazı eserlerin zorluk seviyelerini artırsa da bu düşünceler ve kullanılan armoniler gitaristlere de farklı bakış açısı kazandırmıştır.

Buradan da anlaşılıyor ki 20. Yüzyıl'da gitarisler bestecileri, besteciler de gitaristleri etiklemişlerdir. Ve 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinin gelişmesinde iki tarafında rolü büyük olmuştur.

1.2 TEKNİK

Sanat, bilim veya meslek dallarında kullanılan yöntemlerdir.. Klasik gitarda teknikler sağ el ve sol el teknikleri olarak 2'ye ayrılabilir. Bu teknikler müziğin gelişen sürecine göre şekillenmiştir.

1.2.1 KLASİK GİTARDA KULLANILAN TEKNİKLER

Pizzicato (İt.) : *Klasik gitarda pizzicato tekniğinde, tel, tırnak yerine et kısmıyla çalınır ya da eşikte tellerin üzerine elin alt yanı dayanarak(Resim 4) seslerin boğuk çıkması sağlanır (Aktüze, 2010:467). Pizzicatonun bu yaygın kullanımının yanı sıra "Bartok Pizzicatosu" adı verilen bir türü ile de kullanılır. Bartok Pizzicatosu telleri çekerek klavyeye çarptırma yolu ile uygulanır.*

Resim 4

Resim 5

Şekil 7. Porte üzerindeki gösterimi

Şekil 8. Bartok Pizzicatosu'nun porte üzerindeki gösterimi

Staccato (İt.) (Alm. Abgestossen; Fr. Coupé) : *Sesleri kesik kesik duyurmak.* (Aktüze, 2010:590). Notaların altına veya üstüne konulan nokta ile ifade edilmektedir.

Şekil 9. Porte üzerindeki gösterimi

Legato, Ligado (İt.) (Fr. Lié) : *Notaları birbirine bağlı seslendirmek* (Aktüze, 2010:342).

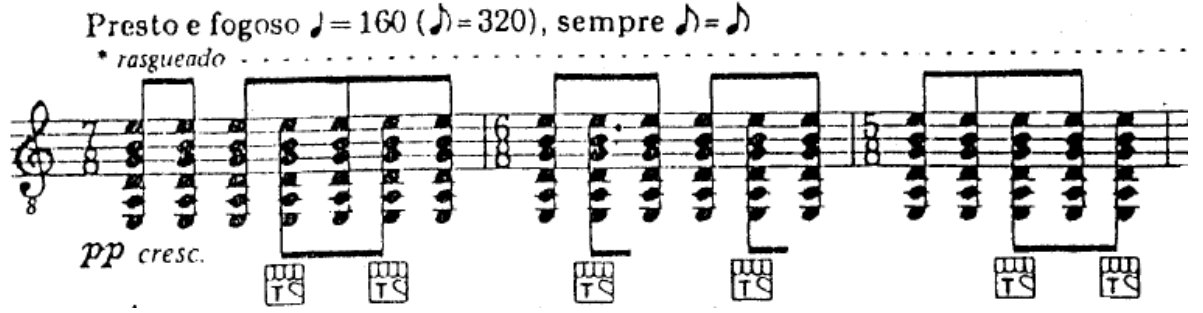
Şekil 10. Porte üzerindeki gösterimi

Rasgueado (İsp.) (Fr. Batterie; İt. Battute) : *Gitarda 16. yy.'dan beri önem kazanan, Barok çağda da kullanılan, akorları sağ elin tüm parmakları ile çok hızlı, arpej tarzında etkili çalış tarzı* (Aktüze, 2010:502). Genellikle flamenko müziklerinde ve İspanyol besteciler tarafından tercih edilir.

Allegro con spirito (♩ = 84)

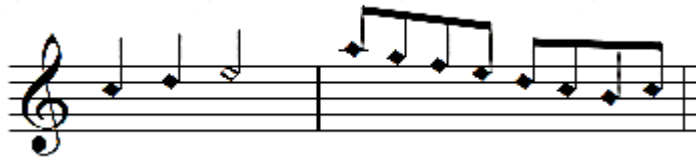
Şekil 11. (Joaquin Rodrigo – Concierto de Aranjuez “1. Bölüm”)

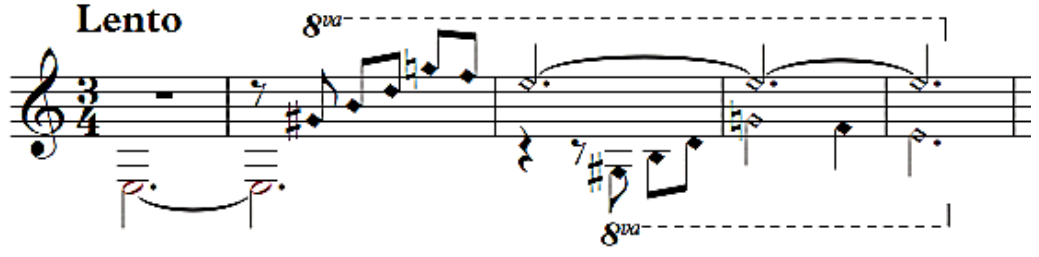
Şekil 12. (Alberto Ginastera - Sonata Op.47/Finale)

Armonik Sesler (Alm. Flageolett; Fr. Sons harmoniques; İng. Harmonics; İt. Suoni armonichi) : Doğuşkanlar. Bir çalgıda asıl sestten daha hafif işitilen bir takım ara sesler. Telli çalgılarda tele tek ya da çift parmakla titreşim boğumlarına 1/2, 1/3, 1/4 gibi orantılarla hafifçe dokunularak ya da parmakları telin üstüne değdirerek boyunun değiştirilmesiyle elde edilen, kare biçimi notalarla gösterilen uçucu, gizemli, hafif ses.

Armonik sesler doğal ve yapay olarak ikiye ayrılır. Gitarda "5.", "7.", "12.", "17." ve "19." Perdelerde doğal armonikler üretilir. Yapay armonikler ise basılan notanın 12 perde ilerisinde sağ el parmaklarıyla üretilir.

Şekil 13. Porte üzerindeki gösterimi

Şekil 14. (Nikita Koshkin – Usher - Valse)

Tapping : Sağ veya sol el parmaklarıyla klavye üzerinde belli notalara güç uygulayarak ses üretme tekniğidir. Genellikle elektro gitar tekniği olarak bilinen bu teknik klasik gitarda da yer bulmaya başlamıştır. Bağlama ile uygulanan "şelpe tekniği" ile aynı şekilde çalınır. Bu sebepten klasik gitarla Türk müziği eserlerinde sıkça karşımıza çıkmaya başlamıştır. Teknik "Şelpe" olarak da ifade edilebilir.

Şekil 15. (Yiğit Mert Erkmen - Gitar Sonatı 3. Bölüm)

Susturma : Uzayan sesleri el veya parmaklarla susturma tekniği. Özellikle bas tellerinde farklı tel geçişleri olduğu durumlarda dikkat edilmeyen bu durum müzikal olarak yanlış duyumlara yol açabilmektedir. Müzikal hatları düzgün bir şekilde ifade etmek için melodide ve armonide olmayan seslerin susturulması gerekmektedir.

Şekil 16. (Roland Dyens - Valse en Skai)

Bas hattında mi notasından la notasına uzanan çizgi ve sonundaki yıldız, la notası çalındığı zaman mi notasının susturulacağı anlamına gelmekte.

Bare (Fr. Barré) : Telli çalgılarda sol elin genellikle işaret parmağını birkaç ya da tüm telleri kapatacak şekilde bastırmak. Gitar yazısında "C" harfi ile gösterilebilir.

Şekil 17. (Vicente Asencio - Suite Mistica/Dipso)

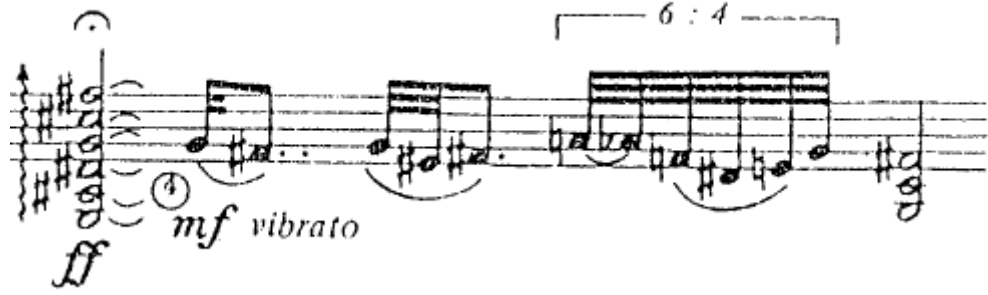
Slap : Sağ el baş parmağı ile tellerin üstüne vurulmasıyla oluşan çalım tekniği. Kelime anlamı tokattır. Tapping tekniğine benzemekte olan bu teknikte, doğrudan notaya vurmak yerine telin herhangi bir yerine vurulur ve çalınmak istenen nota sol el ile basılır.

Şekil 18. (Roland Dyens- Libra Sonatina/Fuoco)

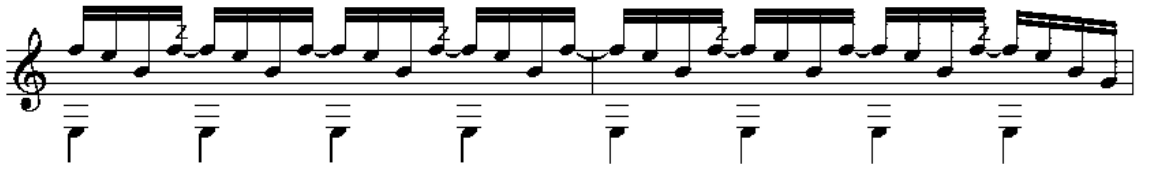
Yuvarlak içinde yazılan *la* notaları slap tekniği ile çalınacak.

Vibrato (İt.) : Titreşim, salınım. Daha duygulu ve güzel anlatım amacıyla, sesin çok hafif ancak düzenli, çok sık ve hızlı salınımıyla, titretilmesiyle oluşan çok az frekans farklılıkları nedeniyle çıkan ses. Özellikle yaylı ve telli çalgılarda tele basan parmağın bu tarzdaki çabuk titreşimiyle elde edilir (Aktüze, 2010:681).

Şekil 19. (Alberto Ginastera - Sonata Op.47/Canto)

Bend : Çalınan notayı kesmeden sesi 1 sese kadar tizleştirmek için telin yukarı veya aşağı çekilmesiyle kullanılan tekniktir. Koma kaydırma olarak ifade edilebilir.

Şekil 20. (Roland Dyens - Libra Sonatina/Fuoco)

Glissando (İt.) : Parmağı tuş ya da telde hızla kaydırarak ses dizisini çabuk çalmak (Aktüze, 2010:242).

Şekil 21. (Roland Dyens - Libra Sonatina/Fuoco)

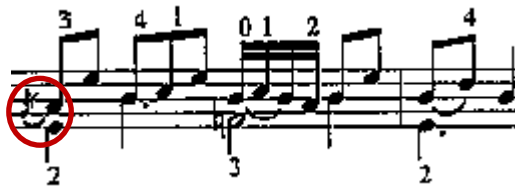
Çarpma(Acciaccatura) (İt.) : Asıl notayı, yukarıdaki süs notası ile birlikte tek vuruşta çalma tekniğidir.

Yabancıları yazıp önerilerde türkçeye yer ver

Şekil 22. (Anonim - Süpürgesi Yoncadan/Arr. Ertuğrul Bayraktar)

*Şekil 15'te çarpma notaları yuvarlak içinde gösterilmiştir.

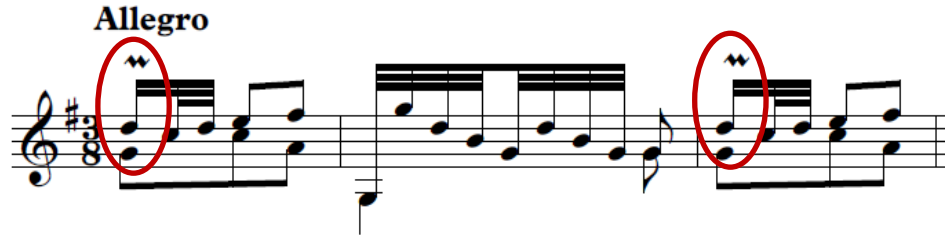

Şekil 23. (Anonim - Süpürgesi Yoncadan/Arr. Ertuğrul Bayraktar)

Tril : Bir nota ile onun tam perde ya da yarım perde üstündeki veya altındaki notanın az veya çok çabuk hızda ve birbiri ardına ön görülen sürede seslendirilmesi (Aktüze, 2010:649).

Şekil 24. (Anonim - Süpürgesi Yoncadan/Arr. Ertuğrul Bayraktar)

Şekil 25. (D.Scarlatti - Sonata L349/K146)

Tremolo : Bir notanın art arda hızlı bir şekilde çalınmasıdır. Sık kullanılan tremolo örneği "p, a, m, i" veya "p, i, m, a"dır. Fakat farklı kombinasyonlarda uygulanabilir.

Şekil 26. (F.Tarrega - Recuerdos de la Alhambra)

Apoyando : Klasik gitarda sağ el parmaklarını bir üst tele yaslayarak çalma. Güçlü bir ses elde etmek için bu teknik kullanılabilir. Genellikle gam ve melodileri çalarken karakteristik bir yapı kazandırır.

Tirando : Klasik gitarda teli çaldıktan sonra parmağın hiçbir tele temas etmeden çekilmesi ile ses üretme tekniğidir. Apoyandoya göre daha cılız bir tınısı vardır fakat farklı tırnak açıları ile bu cılız tınıdan kurtulmak mümkündür.

Picado : Apoyando tekniğine benzeyen bu teknik genellikle flamenko müziğinde ve hızlı ve seri pasajlarda tercih edilir. Teknik apoyando gibi uygulanır fakat tını olarak farklı duyulur.

1.3 EFEKT

1.3.1 KLASİK GİTARDA KULLANILAN EFEKTLER

Perküsyon Efektleri

Çan Efektli : 7. Perde üzerinden 6. tel, 5. Telin üstünden atlatılarak(*Resim 7*) 5.tel üste getirilir. Yerleri değiştirilen bu teller *resim 8*'de olduğu gibi basılır.

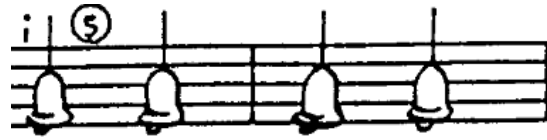
Resim 6

Resim 7

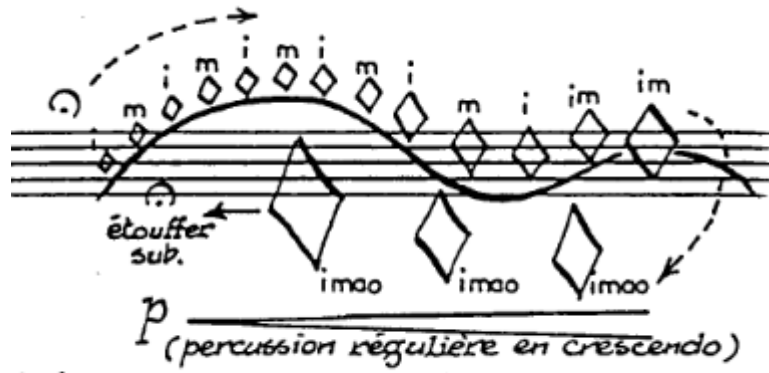

Resim 8

Şekil 27. Porte üzerindeki gösterimi

Tambora Efektleri : Gitarın çeşitli yerlerine veya yazılan nota gruplarına tırnakla, parmaklarla veya el ile vurularak duyurulan perküsyon tınılarıdır. Bu efekt ülke müziklerine göre farklı şekillerde duyurulabilir.

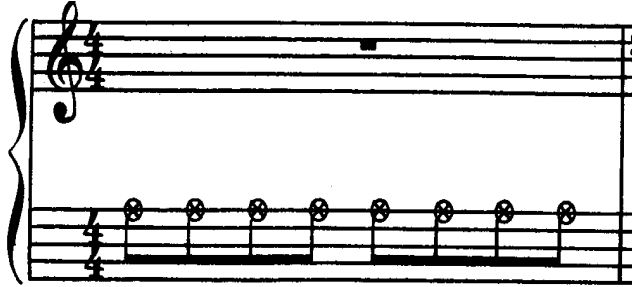
Şekil 28

Şekil 29

Şekil 30

Şekil 31

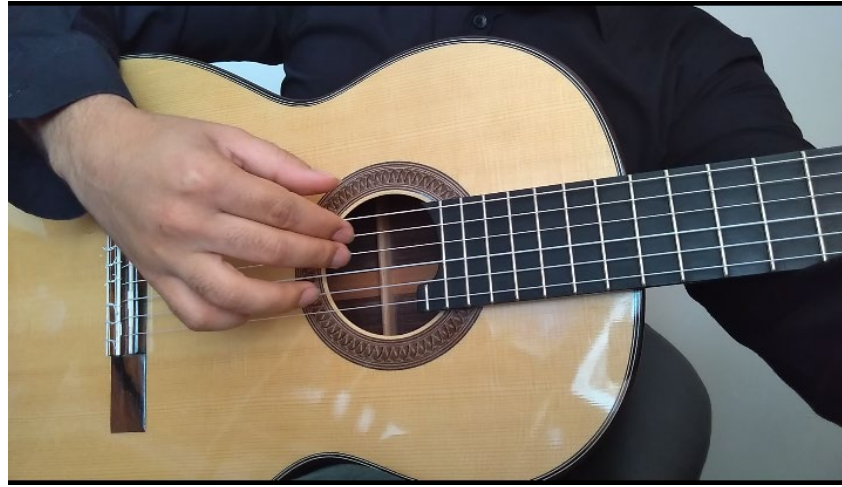
Kapı Gıcirtısı : Gitarın bas tellerine(4. Tel, 5. Tel ve 6. Tel) sağ el tırnaklarını paralel şekilde sürterek bu efekt duyurulur. Yaygın olarak görülen bir teknik değildir, özel durumlarda tercih edilir. Tırnaklar klavyeden köprüye doğru çekilir.

lent..... Accel..... ralli..... très lent...
Crissements ongles

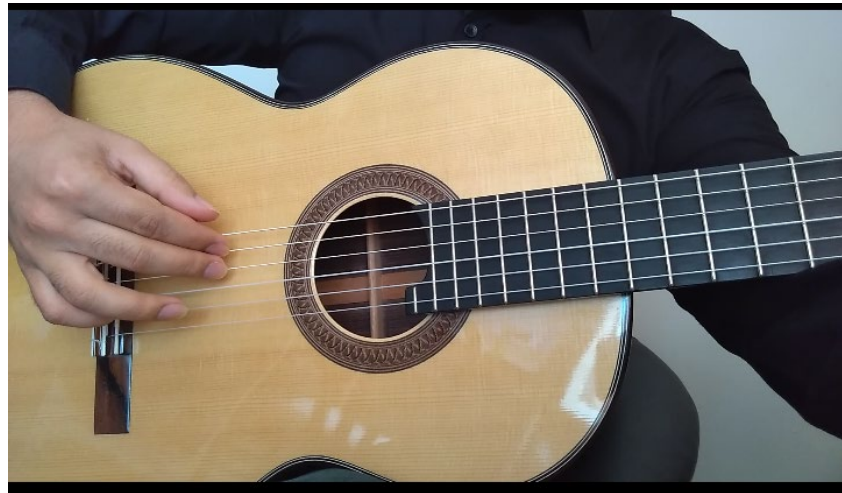

m *ff* *pp* presque imperceptible

Şekil 32. (F.Kleynjans - A L'aube Du Dernier Jour)

Resim 9

Resim 10

1.4 Problem

20. yüzyılda yaşayan gitarist ve bestecilerin yazmış olduğu eserlerdeki yeni teknikler ve nota üzerindeki şekil ve semboller icracılar tarafından farklı olarak yorumlanmakta ve bunlar yanlış olabilmektedir. Bu eserlerdeki ifadeleri açıklayan geniş bir araştırma ve tekniklerin icra ve nota üzerindeki ifadelerini belirten kaynaklar kolaylıkla ulaşılabilen kaynaklar değildir.

1.4.1 Problem Cümlesi

20. yüzyıl klasik gitar müziğinde yeni teknikler ve efektler nota ile nasıl ifade edilir ve icrası nasıl olur?

1.4.2 Alt Problemler

1. Gitarın tarihsel gelişimi sonucunda ulaştığı aşama ve teknik özellikleri nelerdir?
2. 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinde kullanılan teknikler nelerdir, nasıl yazılır ve nasıl çalınır?
3. 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinde kullanılan efektler nasıl ifade edilir ve nasıl çalınır?

1.5 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, öncelikle 20. Yüzyıl klasik gitar repertuarındaki tekniklerin ve efektlerin nasıl çalınacağını göstermektir. Ayrıca tezde yer alan bilgiler sayesinde kompozisyon alanında olan ve gitar müziği yazmak isteyen bestecilere gitarı tanıtan bir kaynak olmasıdır.

1.6 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile öğrenilen bilgiler doğrultusunda 20. Yüzyıl klasik gitar repertuarı hakkında bilgi sahibi olunup, eserlerdeki yeni teknik ve efektlerin icrasına yönelik nasıl çalınacağı hakkında bilgi sahibi olunacaktır. Ayrıca bu çalışmaklasik gitarı tanıtan ve gitarın özelliklerini(ses aralıkları, farklı akort düzenleri, yeni teknikler vb.) anlatan bir kılavuz niteliğindedir.

1.7 Varsayımlar

Bu araştırmada:

1. Gitar tarihi hakkında bilgi ve fikir sahibi olunacağı;
2. 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinin yönlenmesinin nasıl olduğu;
3. Kullanılan tekniklerin anlaşılması;
4. Yazılan efektlerin nasıl uygulanması gerektiğinin anlaşılması varsayılmaktadır.

1.8 Sınırlılıklar

Bu araştırma, 20. Yüzyıl klasik gitar repertuarı ve bu repertuardaki farklı tekniklerin ve efektlerin uygulandığı eserlerle sınırlıdır.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada literatür taraması yapılmış ve betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 20. Yüzyıl klasik gitar repertuarıdır. Örneklem ise bu yüzyılda yazılmış klasik gitar eserlerinde kullanılan farklı teknik ve efektler.

2.3 Verilerin Toplanması

Nicel araştırma yöntemi olan döküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

2.4 Verilerin Analizi

Elde edilen veriler doğrultusunda 20. Yüzyıl klasik gitar repertuarı ve bestecileri tanınmış, farklı çalım teknikleri ve efektler incelenmiş ve uygulamaları hakkında görsellerle desteklenmiş bilgiler verilmiştir.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1 Kullanılan Akort Düzenleri ile İlgili Bulgular

Klasik gitarın günümüzde kullanılan hali üç buçuk oktav olmasına karşın akort düzenini değiştirilerek ses aralığını artırılması sağlanabilmektedir. Bu sayede farklı tonlardaki parçalarda armoni zenginliği ve farklı tınılar elde etmek mümkündür.

Şekil 2'de yer alan akort düzenleri repertuvardan alınmış bazı eserlerin standart akort düzeninden(Mi, La, Re, sol, si, mi) farklı akortlandığı görülmektedir.

Şekil 33'te verilmiş olan "Capricho Arabe" isimli eserde 6.tel olan Mi teli 1 ses pesleştirilerek Re'ye çekilmiştir. Bu işlem eserin başına yazılan aşağıdaki görselde belirtilmiş biçimde gösterilir.

Şekil 34'te verilmiş "Koyunbaba" adlı eserde ise akort neredeyse tamamen değiştirilmiştir. Şekilde de görüldüğü üzere Re, La, Re, la, re, fa şeklinde akortlanan parça gitarın standart akordunun oldukça uzağındadır. Bu akord düzeninin gösterimi de Şekil 34'te yuvarlak içinde belirtilmiş bir biçimde ifade edilir.

Şekil 35'te ise "Un Sueno En lo Floresta" adlı eserde 6. tel olan Mi telinin Re'ye, 5. Tel olan Re telinin Sol notasına çekildiği görülmektedir. Bu akordun gösterimi ise sol anahtarının hemen altında belirtilmiştir.

CAPRICHIO ARABE

⑥=D

Andantino Francisco Tarrega

harm 7

mp

mf

6

p

mf

poco cresc.

ten.

accel.

a tempo

p

rit.

Şekil 33

Koyunbaba

Suite für Gitarre (op. 19)

I
Carlo Domeniconi
1985

Moderato

(REAL)

(SCORDATUR)

Fine

Koyunbaba, p.1

Şekil 34

Un sueño en la Floresta

Agustín Barrios Mangoré

⑤ = G
⑥ = D

rall.

V. ----- 1. 2.

a tempo ar. 12 ar. 12

pizz.

poco más ar. 12

Şekil 35

3.2 Efekt İçeren Parçalar

Victor Hugo'nun kitabı olan "Bir İdam Mahkumunun Son Günü"nü okuyan Francis Kleynjans, bu eserden etkilenerek " A L'aube Du Dernier Jour"u besteleyerek bu eserde bir çok efektte yer vermiştir. Bu efektlerle parçayı betimleyerek gitar m¼ziğine yeni bir bakış açısı getirmiştir.

şekil 36'da verilen notada ¼st partide g¼r¼len sol diyez ve re diyez notaları(notalar işaretlenmiş ve belirtilmiştir) yalnızca perdelere dokunarak saniye seslerini taklit etmişlerdir. Bu sesler ara ara gelerek hem m¼ziğin nabzını yansıtmakta hem de m¼zięi 2. B¼l¼me hazırlamaktadır.

şekil 37 ise ilk 3 ¼l¼de an efekti porteye çizilen an resmi ile anlatılmıştır. Uygulanışı şekil 27'de ve beraberinde verilen resimlerle anlatılmıştır. 4. ¼l¼de gardiyanın ayak sesleri gitarın ¼st kapağının belirli yerlerine belirli şiddetlerle vurulacağını belirtmektedir. 5. ve 6. ¼l¼lerde ise kapının açılışı porte ¼zerine çizilen şekille belirtilmiş ve bu efekt şekil 32'de anlatılmıştır.

à Roberto Aussel

A L'AUBE DU DERNIER JOUR

pour guitare

opus 33

FRANCIS KLEYNJANS

1. "ATTENTE"

$\text{♩} = \text{approximativement } 116$

avec agressivité

très mécanique

très doux

très douloureux

moins pesant

Ad lib. Accel

Atempo

Ad lib.

vif

ff

sub p

rit

lent

Accel progressive

pp

p

p f

f

ff

sub p

ff

p

(souple)

très douloureux

p

ff

p

rit

lent

Accel progressive

© 1999 by Editions Hummel-Lavoine

opus 33

Tous droits réservés

Şekil 36

3.3 Tambura ve Perküsyon Efektlerinin Farklılıkları

Tambura efektleri birçok farklı şekillerde belirtilebilir. Bu konuda müziğin hangi ülkeye ait olduğu, konusu ve ritmik yapısı gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Bulunan farklı tambura örnekleri aşağıdaki şekillerde farklı eserler ile birlikte verilmiştir.

Şekil 38'de "Jongo" adlı eserin perküsyon notasyonu belirtilmiştir. Şekil 39'da ise eserin içindeki notasyon belirtilmiştir. Eserin yapısı gereği latin müziği düşünülerek perküsyonu yorumlamak gerekir. Şekil 5'te bu notasyonun icrası hakkında gerekli bilgiler yer almaktadır.

Şekil 39'da Victor Kozlov'un "Little Detective" adlı eserinin son 3 ölçüsüne bakacak olursak tambura efektinin nasıl olması gerektiği porte üzerinde açıklanmıştır.

Şekil 40'ta ise "Libra Sonatine" adlı eserin son bölümü olan "Fuoco"nun bitişinde yer alan çarpı şeklindeki notalar perküsyonu belirtmektedir. Bu çarpıların üste yazılanları sağ eli, alta yazılanları sol eli kullanmamız gerektiğini ifade etmektedir.

CIX

sol el

sağ el

Sol el avuç içi ile gitarın yan kapağına vur. (perküsyon sesi)

Sol el 2. 3. ve 4. parmaklarla klavye üzerindeki tellere bare pozisyonunda vur.

Gitarın ön kapağının üst tarafına sağ el parmaklarıyla vur. (Perküsyon sesi)

Klavye üzerindeki tellere sağ el parmaklarıyla bare pozisyonunda vur.

Köprünün yanından tellere sağ el parmaklarıyla bare pozisyonunda vur. (Bas davul sesi)

Şekil 38

(D.C. with 1st guitar playing the 2nd guitar part)

(D.C. with 2nd guitar playing the 1st guitar part)

E

A

(CIX)

3X

I

D. C.

cresc.

(CIX)

II

The image displays a musical score for guitar, organized into three systems of two staves each. The first system includes annotations: "(D.C. with 1st guitar playing the 2nd guitar part)" above the top staff and "(D.C. with 2nd guitar playing the 1st guitar part)" below the bottom staff. The first measure of the top staff is marked with a capital letter "E", and the first measure of the bottom staff is marked with a capital letter "A". The second system features a double bar line in the middle of the top staff, with a "cresc." (crescendo) hairpin and "(CIX)" written below the bottom staff. Above the top staff, a horizontal line with arrows at both ends is labeled "3X", indicating a three-measure repeat. The first measure of the top staff in this system is marked with "(CIX)". The third system continues the musical notation across two staves, ending with a double bar line.

Şekil 39

ff 2 3 2 3 2 3

mp p

mf 4 1 0 4 1 0 4 1 0 4 1 0 4 1 0 4 1 0

ami ami ami
glossando ritmico

9L.19

mp poco rall. pp

Şekil 40

avec l'index de la main gauche
jouer les cordes aiguës sur
la tête de la guitare (♩)

secco

vif. sfz

(m. gauche) p p p p p p p
x = percussion sur l'éclisse avec l'ongle. (grave aigu)

Şekil. 41

3.4 Nota Yazısında Görülen Yenilikler

20. Yüzyıl gitar müziği dönemi takip ederek gelişirken icraya yönelik birçok farklı teknik geliştirilmiştir. Aynı zamanda nota yazısında da bazı yenilikler kullanılmış ve bu yazımlar da müziği geliştirmeye yönelik bir takım hareketlerdir.

Alberto Ginastera'nın Op. 47 Gitar Sonatı'nda 1. bölüm olan "Esordio"da çift parti kullanımı görülmektedir. Üst portede melodi ve akorlar yer alırken alt portede tambora efekti kullanılmaktadır(Şekil 42). 2. Bölüm olan "Scherzo"da ise çift partili yazım yine kullanılmış olup grafik notasyon da kullanılmıştır(Şekil 43). 3. Bölüm olan "Canto"da ölçü bulunmazken yine grafik notasyon kullanımı görülmektedir.

Nota yazımındaki bu farklılıklar nadiren görülse de anahtar kullanımına da yansımıştır. Gitar sol anahtarı ile icra edilse de çalınan nota portede yazan notadan 1 oktav pes duyulmaktadır. Bunun bilincinde olan Anton Webern Op. 18 sayılı soprano, klarinet ve gitar için yazmış olduğu eserde gitar partiyonunda anahtarı tam duyuma göre kullanmış olup zaman zaman fa anahtarı zaman zaman sol anahtarı kullanmıştır.

The image displays three staves of musical notation for Alberto Ginastera's Op. 47 Guitar Sonata. The first staff is marked "Tempo II" with a tempo of 76. It features a treble clef and a 3/4 time signature. The music is written in a style that combines melodic lines in the upper register with percussive effects in the lower register. Dynamics range from *mf* to *p*. A red box highlights a section with a *f* dynamic and a *mf dim.* dynamic. Another red box highlights a section with a *mf* dynamic and a *p* dynamic. The second staff is marked "cedendo" and "al pont. verso". It features a treble clef and a 3/4 time signature. The music is written in a style that combines melodic lines in the upper register with percussive effects in the lower register. Dynamics range from *mp* to *p*. A red box highlights a section with a *mf* dynamic and a *p* dynamic. Another red box highlights a section with a *mf* dynamic and a *p dim.* dynamic. The third staff is marked "Lento" with a tempo of 50. It features a treble clef and a 3/4 time signature. The music is written in a style that combines melodic lines in the upper register with percussive effects in the lower register. Dynamics range from *p* to *pp*. A red box highlights a section with a *pp* dynamic and a *pp* dynamic. The score includes various musical notations such as *mf*, *f*, *mf dim.*, *p*, *mf*, *p*, *mp*, *mf*, *p*, *mf*, *p dim.*, *p*, *pp*, and *pp*. It also includes performance instructions such as *mf*, *f*, *mf dim.*, *p*, *mf*, *p*, *mp*, *mf*, *p*, *mf*, *p dim.*, *p*, *pp*, and *pp*.

Şekil 42

Three musical staves from a score, each enclosed in a red rounded rectangle. The first staff shows a melodic line with fingering (a, m, i, m) and dynamics (ff, p, mf). The second staff continues the melody with dynamics (p, mf, pp) and includes a glissando. The third staff features a 'ponticello' section with a 'simile 6 sec.' marking, followed by 'pizz.' and 'lunga pizz.' markings with dynamics (ff, sf).

Şekil 43

Two musical staves from a score. The first staff is labeled 'tastiera' and 'ponticello' with dynamics (pp, f) and 'molte volte'. The second staff includes 'nat.', 'gliss.', 'vibr.', and 'p' markings, with dynamics (sf, mp sensuale, dim., perd.) and a 'molte volte' marking.

Şekil 44

DREI LIEDER

für Gesang, Es-Klarinette und Gitarre

I

Anton Webern, Op.18

Sehr ruhig ($\text{♩} = \text{ca } 54$) rit. - - - tempo

Gesang
Schat - zerl klein, mußt nit

Es-Klarinette*)
1 3 3 2

Gitarre*)
p pp

trau - rig sein, eh' das Jahr ver-geht, — bist du

Kl.
3 4 3

Gt.
p pp

tempo
pp p mp mf

mein. Eh' das Jahr ver-geht, — grünt der Ros - ma - rin, — sagt der

Kl.
5 6 7

Gt.
p mp pp nf p

Şekil 45

4. BÖLÜM

SONUÇ

Bu tezde 20. Yüzyıl klasik gitar müziğinde kullanılan teknikler ve efektler incelenmiştir. İlk olarak "Giriş" bölümünde gitar tarihini kısaca anlatarak gitarın hangi tarihsel süreçten geçtiği incelenmiştir. Devamında 20. Yüzyıl'da klasik gitar müziği nasıl şekillenmiş ve hangi besteciler katkı yapmış oldukları görülmektedir.

Sonrasında 20. Yüzyılda klasik gitarda kullanılan teknik ve efektler belirlenmiştir. Belirlenen bu teknik ve efektler tanımlanmış, görselleri ile açıklanmıştır. Bu açıklamalarda hem porte üzerindeki gösterimleri ve yazımları hem de icra aşamasında nasıl olacağı hakkında bilgi verilmektedir. Eserlerde görülen bu teknikler yorumcular tarafından farklı icra edildikleri için çoğu icra yanıtıcı olabilmekte ve eserleri yanlış ifade edebilmektedir. Doğru icra ve müzikal ifadeler, müziği yönlendireceğinden dolayı büyük önem taşımaktadır. Bu nedenden dolayı belirtilen teknikler görsel ve ayrıntılı nota yazım biçimleriyle de açıklanmalıdır. İlgili tekniklerin bu açıklamalar ışığında icrasının daha doğru bir şekilde duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda hem bestecilere hem de icracılara yönelik öneriler oluşmaktadır. Besteciler için önemli olan öneriler müzik yazısı ile alakalıdır. Farklı bestecilerde aynı tekniklerin farklı isim ve şekillerle yer alabildiği görülmüştür. Bu sebepten ötürü modern efekt ve teknikler için ortak bir terminolojiye ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bunun yokluğunda müziğin yanlış yönlendiği ve ifade edildiği görülmektedir. Bunların doğrultusunda aktarım başarısız sonuçlandığından nota yazımına daha fazla ayrıntı verilmesi önerilmektedir. Gerekli durumlarda nota yazımı metin yazımı ve çizimler ile desteklenmelidir.

İracılar için ise bu terminoloji yokluğunun farkında olmak önemlidir. Bu sebepten ötürü icracılar modern eser repertuarlarını genişletmeli ve farklı bestecilerde teknik ve efektlerin farklı yazımlarına aşinalık kazanmalıdırlar. Bu repertuar çalışmasında eserlerin bestecileri ile birebir görüşme ve çalışma ortamı oluşması bu konuda büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Uluocak, S. (2011). Klasik Gitar Tarihi, Rönesans Döneminde Gitar. Doruk Yayıncılık.
- Uluocak, S. (2011). Klasik Gitar Tarihi-II Barok Dönemde Gitar. Doruk Yayıncılık.
- Uluocak, S. (2014). Klasik Gitar Tarihi-III Klasik ve Romantik Dönemde Gitar. Doruk Yayıncılık.
- Aktüze, İ., & Aktüze, C. (2010). Müziği anlamak: Ansiklopedik müzik sözlüğü. Pan Yayıncılık.
- ÜNLENEN, A. G. E. 1920 VE 1950 YILLARI ARASINDA MODERN GİTAR MÜZİĞİNE YÖN VEREN BESTECİLER.
- Rodrigo, J. (1984). Concierto de Aranjuez, edited by Angel Romero, 1-8. Mainz: Schott Muzik International.
- Ginastera, A. (1984): Sonata Op.47, Corrected Edition
- Koshkin, N. (1993): Usher Waltz, Edition Margaux
- Erkmen, Y.M. (2018): Gitar Sonatı, Yayımlanmamış beste
- Dyens, R. (1998): Libra Sonatina, Fuoco, Editions Henry Lemoine
- Dyens. R. (1994): Valse En Skai, Editions Henry Lemoine
- Asencio, V. (1978): Suite Mistica, Dipso, Edizioni Musicali BERBEN
- Bayraktar, E. (2002): Anatolian Pieces, Sevda-Cenap And Müzik Vakfı Yayınları
- Scarlatti, D. (1978): Sonata L349/K146, Heugel Editions
- Tarrega, F. (2000): Recuerdos de la Alhambra, Eythor Thorlakson Erişim (14.05.2019)
<https://www.classical-guitar-school.com/music/1027.pdf>
- Kleynjans, F. (1988): A L'aube Du Dernier Jour, Henry Lemoine

EKLER

20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler ve Farklı Çalım Teknikleri

Yazar Alper Es

Gönderim Tarihi: 17-Haz-2019 01:20PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1130275884

Dosya adı: Alper_Es_Tez.pdf (2.87M)

Kelime sayısı: 4278

Karakter sayısı: 25974

20. Yüzyıl Klasik Gitar Müziği'nde Kullanılan Efektler ve Farklı Çalım Teknikleri

ORIJINALLIK RAPORU

%**5**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**4**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**3**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BIRINCIL KAYNAKLAR

1

www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%**2**

2

Submitted to Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

%**1**

3

www.belge.com.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

4

tr.scribd.com

İnternet Kaynağı

%**1**

5

efdergi.inonu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

6

www.edebiyathaber.net

İnternet Kaynağı

<%**1**

7

Submitted to Trakya University

Öğrenci Ödevi

<%**1**

8

Submitted to Yeditepe University

Öğrenci Ödevi

<%**1**

Alıntılarını ıkart

Kapat

Eşleşmeleri ıkar

Kapat

Bibliyografyayı ıkart

Kapat